

КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ БУХГАЛТЕРІВ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕРЕБУДОВИ СИСТЕМИ ОСВІТИ

**Яковець Тетяна Аркадіївна,
канд. екон. наук., Чортківський навчально-науковий інститут
підприємництва і бізнесу ТНЕУ**

Сучасні тенденції світового розвитку визначають перед Україною нові проблеми та вимагають від неї активної участі в їх рішенні. Однією з таких проблем є рівень кваліфікації бухгалтерів. Добре відомо, що організований ринок капіталів є наріжним каменем для ефективної економіки, а такий ринок не може існувати без високоякісної фінансової інформації. Бухгалтерський облік є основою для фінансової звітності, що, у свою чергу є основою для прийняття інвестиційних рішень. Отже, актуальними стають питання підвищення якості бухгалтерської освіти з метою забезпечення відповідності кваліфікації світовим стандартам, оскільки загальний високий рівень бухгалтерської професії – це основа забезпечення ефективної національної економіки.

Важливим питанням, яке потребує подальшого дослідження, є вдосконалення ведення бухгалтерського обліку та забезпечення високого рівня професіоналізму бухгалтерів, що дасть змогу пришвидшити вихід держави на світові ринки. Бухгалтер у багатьох асоціюється з тим уявленням, яке зображає його давній стереотип – «маленька» людина з великою рахівницею, за широким столом, заваленим папками, бухгалтерськими книгами та паперами, досить сувора і суха особистість, що мислить категоріями математики. Таким був образ бухгалтера досить давно. Яким же він є сьогодні – сучасний бухгалтер?

У наш час бухгалтер – це оптимістично налаштована особистість, людина з чіткими і високими життєвими цілями, інтелектуально й емоційно розвинена, з вищою освітою (а то і з двома), знанням іноземних мов і добрим смаком. Це

людина, яка проявляє стійкість перед стресами і витривалість у напруженому робочому графіку, для якої робота з цифрами – не рутинна, а покликання.

Нині сама професія бухгалтера набула неабиякої суспільної значимості. Варто підкреслити, що без бухгалтера не існуватиме жодне підприємство. В наш час, кожна поважна установа потребує висококваліфікованого спеціаліста. Без перебільшення можна стверджувати, що бухгалтер, як і фінансовий директор, - це партнер керівника, його права рука. Від його кваліфікації, освіченості, відповідальності та професіоналізму часто залежить прибуток і доля персоналу, а часто і всієї компанії загалом.

З підвищенням значення бухгалтера в ринковій економіці на перший план висувається питання його підготовки. Якщо розглядати бухгалтерський облік як наукову дисципліну, то підготовка облікових працівників повинна здійснюватись в навчальних закладах середнього і вищого рівня.

Світова практика свідчить, що за останнє десятиріччя бухгалтерська освіта все більше переходить в престижні університети і вищі учбові заклади Англії, Німеччини, США, Франції. Для всіх розвинутих країн світу характерна наступна тенденція в бухгалтерському обліку - обов'язковість знання бухгалтерського обліку для всіх осіб, які хочуть займатися підприємництвом, менеджментом тощо, які вже мають інженерну, медичну, юридичну або іншу освіту.

На наш погляд, щоб підготувати висококваліфікованого бухгалтера, окрім розгляду проблемних питань на лекціях, потрібно дати йому практичні навички роботи. Це досягається як через тестування його знань за темами, проблемах, вирішення ситуаційних практичних завдань, так і, звичайно ж, через практичну роботу в бухгалтерії. Система освіти бухгалтерів в Україні має враховувати наступні складові: вища освіта, практичний досвід, сертифікат професійного бухгалтера, регулярне підвищення кваліфікації.

Необхідним є здійснення певних заходів в напрямку підвищення якості бухгалтерської освіти, а саме:

- налагодження комунікація між ВНЗ, бізнесом та професійними організаціями;

- налагодження зв'язку при формуванні компетенцій у ВНЗ з реальними вимогами роботодавців щодо отримуваних випускниками навичок, знань й умінь;

- розробка і затвердження Стандартів вищої освіти з гарантією формування базового набору компетенцій, що враховують загально визнані вимоги в професії, усталену практику та національні особливості;

- запровадження розширеної практичної компоненти підготовки фахівців;

- формування критеріїв обмеження входження в професію некваліфікованих осіб.

Бухгалтерський облік легко перетворити в рутину і схоластику як під час навчання, так і на практиці. Тому сучасний навчальний процес підготовки облікових кадрів повинен розкрити логічність і послідовність бухгалтерського обліку, його методику, творчі можливості професії. Вони поширюються не тільки на безперервний розвиток та удосконалення системи бухгалтерського обліку як науки і практики, його прийомів і методів, але й на постійне дослідження тих глибинних економічних і соціальних процесів, які формуються і узагальнюються в обліковій інформації.

Яким чином можна забезпечити високий рівень бухгалтерської професії в Україні? Напевно, не лише урядовими постановами та державним регулюванням, наказами та штрафами. Окрім державних, урядових структур, чи не найважливішим чинником забезпечення ринків якісною інформацією є сильна, незалежна національна спільнота бухгалтерів та аудиторів.

Велику роль у становленні національних професійних спільнот відіграє Міжнародна федерація бухгалтерів (МФБ). Це світова організація бухгалтерського співтовариства, що покликана служити інтересам громадськості шляхом зміцнення професії й сприяння розвитку сильних економічних систем, орієнтованих на міжнародні відносини.

Отже, розвиток професії бухгалтера пов'язаний передусім з відповідністю вимогам, які ставить перед цією професією суспільство в особі користувачів бухгалтерської інформації. Самі по собі бухгалтери, кожен окремо, не в силі забезпечити таку відповідність. Тому й стає очевидним, що розвиток професії неможливий без розвитку професійного руху у формі створення та діяльності громадських професійних організацій.

Професійна організація повинна діяти як провідник, щоб підтримувати контакти зі своїми членами, представляти професію і вносити пропозиції державним, національним регуляторним органам, лобювати потрібні для розвитку бухгалтерської професії (а відтак і для суспільного блага) законодавчі ініціативи. Водночас, державні органи можуть звертатися до професійних об'єднань за порадами, методологічною допомогою при ухваленні рішень. Адже де отримати потрібну інформацію, як не в середовищі експертів – як практиків, так і науковців, що їх об'єднують професійні організації.

Кваліфікаційний процес вимагає існування певного органу, який би встановлював відповідність кандидата нормам сертифікації професійного бухгалтера. Кваліфікаційні органи мають оцінювати рівень володіння кандидатом необхідними сферами компетентності, що є результатом відповідної освіти і досвіду. Бухгалтерська сертифікація в усьому світі є важливою частиною професії (а у багатьох розвинених країнах – обов'язковою для практикуючих бухгалтерів), у зв'язку з підвищеною суспільною відповідальністю цього фаху.

Саме слово “сертифікація” походить від латинського “certus” (“впевнений”). Бізнесу, роботодавцю потрібна впевненість, гарантія, що фінансовий фахівець має високий рівень сучасних знань і практичних вмінь, що він буде допомагати примножувати кошти компанії. І таку впевненість ринку дають професійні об'єднання, які на підставі незалежних і суворих іспитів сертифікують своїх членів, підтверджують їх здатність якісно виконувати складні завдання, гарантують, що фахівець постійно підвищує свій фаховий рівень.

Нині престиж бухгалтерської професії на порядок вищий в порівнянні із образом бухгалтера минулих років. Професіональний рівень бухгалтера визначається за такими критеріями: отримана освіта, стаж роботи за спеціальністю, професійні знання, здатність до аналітичної роботи, сприйняття нових знань, вміння працювати з комп'ютером, знання іноземних мов. Такий спеціаліст ніколи не залишиться безробітним.